

УДК 821.161.2'44-021.423:808.2]:070

КОНЄЄВА Олена – старший викладач кафедри української мови, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, вул. Пирогова, 9, Київ, 01601, Україна (olenakoneeva@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-5509-111X>

ГАВРИЛЮК Оксана – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, вул. Пирогова, 9, Київ, 01601, Україна (o.r.havrylyuk@udu.edu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-1106-5079>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.63.4>

Бібліографічний опис статті: Конєєва, О., Гаврилюк, О. (2025). Типологія анормативів на сторінках сучасних медіа: лінгвістичний аспект редагування. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*, 63, 30–37, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.63.4>

ТИПОЛОГІЯ АНОРМАТИВІВ НА СТОРІНКАХ СУЧАСНИХ МЕДІА: ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ РЕДАГУВАННЯ

Анотація. У статті проаналізовано мовні помилки як відхилення від усталених норм літературної мови в текстах сучасних українських медіа. Актуальність теми зумовлена зростанням кількості мовних порушень у текстах масмедіа, що негативно впливає на мовну культуру суспільства та формує викривлене уявлення про норми української літературної мови. Здійснено типологізацію анормативів з урахуванням мовних рівнів (орфографічного, лексичного, морфологічного), а також з'ясовано причини їх виникнення, а саме: висока динаміка інформаційного потоку, недотримання етапів якісного редагування, брак фахових мовних компетенцій в авторів і редакторів, вплив іншомовного середовища, а також цифрових технологій, зокрема автоматичних систем перевірки правопису та штучного інтелекту. Виокремлено й проаналізовано на прикладах із сучасних українських медіатекстів найбільш поширені типи мовних порушень: орфографічні анормативи; помилки, пов'язані з лексичною сферою мови (кальки, росіянізми, тавтологія, плеоназм, багатослів'я, уживання слів у невласливому значенні); морфологічні помилки, які розподілено на групи залежно від того, до якої частини мови належить ненормативна одиниця. Зазначено, що наявність морфологічних помилок у журналістських текстах негативно позначається на загальній якості медіадискурсу та зумовлює необхідність удосконалювати мовне редагування й контроль за дотриманням норм творення морфологічних форм слів. Визначено, що поглиблений аналіз виявів анормативності, класифікація помилок і розроблення дієвих механізмів редакторської корекції таких одиниць дасть змогу не лише поглибити теоретичні засади сучасного редагування, а й виробити практичні рекомендації для підвищення мовної якості медійного контенту та вдосконалення лінгвістичного аспекту редакторської діяльності, що забезпечить зрозумілість інформаційного продукту, а також зміцнить довіру аудиторії до сучасних медіа. Результати дослідження мають практичне значення для професійних редакторів, журналістів, лінгвістів та викладачів фахових дисциплін, пов'язаних із медіакомунікацією.

Ключові слова: анорматив, медіатекст, типологія помилок, мовна норма, лінгвістичне редагування, мовна культура, корекція тексту.

KONIEIEVA Olena – Senior Lecturer at the Department of Ukrainian Language, Dragomanov Ukrainian State University, 9 Pyrogova str., Kyiv, 01601, Ukraine (olenakoneeva@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-5509-111X>

HAVRYLIUK Oksana – Candidate of philological sciences, Associate Professor at the Department of Ukrainian Language, Dragomanov Ukrainian State University, 9 Pyrogova Street, Kyiv, 01601, Ukraine (o.r.havrylyuk@udu.edu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-1106-5079>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.63.4>

To cite this article: Konieieva, O., Havryliuk, O. (2025). Typolohiia anormatyviv na storinkakh suchasnykh media: linhvistychnyi aspekt redahuvannia [Typology of non-normative elements in modern media: the linguistic aspect of editing]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drogobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia «Filologiiia» – Problems of Humanities. «Philology» Series: a collection of articles of the Drogobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 63, 30–37, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.63.4> [in Ukrainian].

TPOLOGY OF NON-NORMATIVE ELEMENTS IN MODERN MEDIA: THE LINGUISTIC ASPECT OF EDITING

Summary. *The article analyzes linguistic non-normative elements as deviations from the established norms of the literary language in contemporary Ukrainian media texts. The relevance of the topic is due to the growing number of linguistic violations in mass media texts, which negatively affects the linguistic culture of society and forms a distorted view of the norms of the Ukrainian literary language. A typology of errors is presented with consideration of language levels (orthographic, lexical, and morphological), along with an examination of the factors that cause them: the high dynamics of the information flow, neglect of thorough editing stages, insufficient linguistic competence of authors and editors, the influence of foreign-language environments, and the impact of digital technologies, including automatic spell-check systems and artificial intelligence. The actual material for the study consisted of linguistic anomalies identified in microcontexts selected at random from the texts of online publications. Based on examples from current Ukrainian media texts, the study identifies and explores the most frequent types of linguistic violations: orthographic non-normative forms; lexical errors (such as calques, russianisms, tautologies, pleonasm, verbosity, and the use of words in inappropriate meanings); and morphological mistakes, which are further grouped according to the part of speech of the non-normative unit. It is noted that the presence of morphological errors in journalistic texts negatively affects the overall quality of media discourse and necessitates the improvement of language editing and control over compliance with the norms of morphological word formation. It is concluded that an in-depth analysis and classification of such deviations, together with the development of effective editorial correction mechanisms, will not only strengthen the theoretical foundations of modern editing but also provide practical recommendations for improving the linguistic quality of media content and enhancing the linguistic aspect of editorial work. This, in turn, ensures the clarity of information products and strengthens audience trust in contemporary media. The results of the study are of practical importance for professional editors, journalists, linguists and teachers of specialized disciplines related to media communication.*

Key words: non-normative elements, media text, error typology, language norm, linguistic editing, language culture, text correction.

Постановка проблеми. У сучасному інформаційному просторі медіатексти відіграють важливу роль у формуванні мовної культури суспільства. Завдяки своїй масовості й широкому охопленню аудиторії медіа часто стають еталоном мовної поведінки для значної частини споживачів інформаційного продукту. Однак стрімкий розвиток цифрових технологій, збільшення кількості онлайн-видач і спрощення процедури

публікації текстів спричинили помітне зниження якості мовлення в медіа. Попри високі комунікативні вимоги, у медійному дискурсі дедалі частіше трапляються мовні відхилення від літературної норми – так звані анормативи, тобто «таке ненормативне лінгвоутворення, що виникає в результаті невмотивованого порушення літературної норми і є наслідком неправильних мисленнєвих операцій» (Бондаренко, 2003, с. 7).

Зміщення акцентів із якісного редагування на швидкість подання інформації, послаблення ролі редакторського контролю, а також недостатнє дотримання норм сучасної української літературної мови призводить до системного поширення анормативних мовних одиниць у текстах різних медіаформатів, зокрема до з'яви орфографічних, пунктуаційних, граматичних, лексичних, стилістичних, синтаксичних та інших мовних помилок, які знижують якість публікацій, дестабілізують мовні норми, формують у читачів викривлену мовну картину світу. Наявність анормативів у медійному дискурсі детермінована низкою чинників: високою динамікою інформаційного потоку, недотриманням етапів якісного редагування, браком фахових мовних компетенцій в авторів і редакторів, впливом іншомовного середовища, а також цифрових технологій, зокрема автоматичних систем перевірки правопису та штучного інтелекту.

Попри те що проблему мовної нормативності в медіа неодноразово порушували дослідники в лінгвістичних і редакторських студіях, типологія анормативів у медіатекстах, зокрема з урахуванням лінгвістичного аспекту редагування, залишається недостатньо систематизованою. Актуальним є скурпульозний аналіз виявів анормативності, класифікація помилок та розроблення дієвих механізмів редакторської корекції таких одиниць. Це дасть змогу не лише поглибити теоретичні засади сучасного редагування, а й виробити практичні рекомендації для підвищення мовної якості медійного контенту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення типології анормативів у сучасному медіадискурсі потребує звернення до наукових джерел, що окреслюють основні підходи до розуміння мовної норми, механізмів її порушення та принципів лінгвістичного редагування. У науковій літературі простежено низку спроб систематизувати прояви анормативності, зокрема в масовій комунікації, що створює підґрунтя для подальшого аналізу їхньої типології та функційного навантаження. П. Куляс (2015) у підручнику-монографії «Типологія помилок» теоретично осмислює редакторські фахові проблеми, подаючи авторську класифікацію помилок, які трапляються в писемній та усній комунікації.

У статті К. Серажим (2013) «Робота редактора з текстом: спроба аналізу причин виникнення помилок» систематизовано помилки, які виникають на мовному рівні в текстах медіа, а також з'ясовано, що є головною причиною з'яви анормативів. Дослідниця виділяє три групи найістотніших помилок: «у фактичному матеріалі, у логічній структурі тексту та мовні помилки» (Серажим, 2013, с. 114). І. Мариненко (2017) доповнює типологію помилок дослідженням мовних анормативів, зібраних із сучасних кросмедійних матеріалів, аналізуючи евфонічні, лексико-семантичні, орфографічні помилки. Синтаксичні анормативи в мережевих медіа стали предметом дослідження О. Теплої (2021), яка виявила найбільш типові помилконебезпечні місця на синтаксичному рівні. Типові порушення лексичних норм, зокрема плеоназм, на матеріалі публіцистичних текстів вивчають С. Погоріла, І. Тимчук, Г. Волчанська (2023), виокремлюючи два типологічні різновиди надлишкового поєднання і досліджуючи основні причини появи плеонастичних конструкцій.

Актуальність дослідження. Попри наявність досліджень, присвячених помилкам у сучасному журналістському дискурсі, системна типологізація анормативів з урахуванням їхньої лінгвістичної природи, функційного навантаження й контекстуального зумовлення залишається недостатньо опрацьованою. Тож вивчення лінгвістичної природи анормативів, їх типології та способів редагування є необхідною умовою забезпечення високого рівня мовної грамотності медійного продукту, що зумовлює наукову й практичну значущість дослідження.

Мета дослідження – здійснити лінгвістичний аналіз анормативів, виявлених у текстах сучасних медіа, з подальшим встановленням типології зафіксованих помилок та обґрунтуванням редакторських підходів до їхнього виправлення відповідно до норм сучасної української літературної мови.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**: 1) визначити основні типи лінгвістичних анормативів у медіатекстах; 2) проаналізувати орфографічні, лексичні та морфологічні помилки в сучасних українських медіа; 3) встановити основні чинники, що зумовлюють з'яву

та функціонування анормативів у сучасному інформаційному просторі; 4) запропонувати ефективні редакторські підходи до усунення помилок з урахуванням лінгвістичних норм і комунікативної доцільності.

Фактичним матеріалом дослідження стали лінгвістичні анормативи, виявлені в мікроконтекстах, дібраних шляхом довільного вибирання з текстів інтернет-видань.

Виклад основного матеріалу. Стрімкий розвиток цифрових платформ, соціальних мереж та онлайнової журналістики спричинив збільшення кількості текстів, які створюють швидко, нерідко без належного редакторського опрацювання. У медіатекстах дедалі частіше трапляються анормативи різного типу: від граматичних і лексичних помилок до стилістичних девіацій і порушень норм синтаксичної організації висловлення. Такі відхилення не лише знижують якість медійного продукту, а й призводять до спотворення функційного потенціалу мови й до знецінення мовної норми в масовій свідомості. Типологія лінгвістичних анормативів у сучасному медіадискурсі охоплює сукупність відхилень від літературної норми, які можна покласифікувати за рівнями мовної системи й виділити такі різновиди помилок: орфографічні, лексичні, морфологічні, синтаксичні, пунктуаційні. У цьому дослідженні проаналізовано орфографічні, лексичні й морфологічні анормативи.

Помилки все ще трапляються в текстах медіа, зокрема порушенням мовної норми є **орфографічні анормативи**, а саме:

– неправильне написання слів разом, окремо чи з дефісом, наприклад: ***Всередині** грудня відразу кілька представників військово-політичного керівництва України анонсували новий наступ Росії* (Українська правда, 22.12.2022) (треба: ***в середині***); *Навесні російській армії для взяття Києва забракло 40 батальйонно тактичних груп* (Українська правда, 22.12.2022) (треба: ***батальйонно-тактичних***); *І велика частина українських глядачів зараз виїхала закордон* (Українська правда, 14.06.2023) (треба: ***за кордон***); *Проте окупанти вирішили використати епізод на свою користь – зробили аналізи біоматеріалу загинлих птахів у кримській лабораторії та ніби-то* знайшли «пташиний грип» (Рубрика,

6.02.2024) (треба: ***нібито***); *До такого інструментарію контр-дій суспільства можна віднести наступні стратегії* (Українська правда, 19.04.2025) (треба: ***контрдій***);

– помилки в написанні слів іншомовного походження, зокрема з подвоєнням букв на позначення приголосних, наприклад: *Про це він повідомив на пресконференції у Білому домі* (Mind, 22.08.2025); *Згідно з угодою, Данія допоможе у спільному виробництві українських 155-мм самохідних гаубиць «Богдана», а також безпілотників, барражуючих боєприпасів та систем радіоелектронної боротьби* (Mind, 25.08.2025); *Поділ – намагання зіграти барокко сучасними інструментами* (Українська правда, 8.08.2025);

– порушення правил милозвучності (евфонії): *приїжджає на війну в свої офіційні вихідні* (Українська правда, 16.03.2023) (треба: *у свої*); *Я стояв на сухому березі і поглядом крізь бінокль вивчав рельєф* (Українська правда, 4.08.2023) (треба: *березі й поглядом*); *Деякі з них навіть ішли судитись з комбінатом* (Українська правда, 4.08.2023) (треба: *судитися з*); *відповідальність за втілення програми покладена на міністра освіти та фінансів* (Факти, 22.08.2025) (треба: *освіти й фінансів*); *Вже 1 вересня міністри з питань Європи* (Європейська правда, 22.08.2025) (треба: *Уже*).

– помилки, пов'язані з незнанням чи ігноруванням змін у новій редакції «Українського правопису» (2019), зокрема щодо написання слів іншомовного походження зі звукосполученням [je], яке потрібно передавати відповідно до вимови буквою є, наприклад: *Ми зібрали всіх, хто пам'ятав той старий проект, і вже за три доби після катастрофи розпочали проектування нового водогону з нуля* (Цензор.НЕТ, 12.08.2023) (треба: *проект, проєктування*).

Найбільш поширеними помилками в медіатекстах є **лексичні анормативи**, які виникають унаслідок впливу російської мови, недосконалого володіння літературною мовою, недостатнього лексичного запасу, нерозвиненості мовного чуття (Куляс, 2015, с. 454), браку редакторського контролю і стилістичної недбалості, а також через нехтування словниками для перевірки на відповідність мовній нормі. Лексичні анормативи не

лише знижують якість мовлення, а й можуть спотворювати зміст повідомлення, ускладнювати його сприйняття. Помилки, пов'язані з лексичним значенням слова, поділяють на кілька основних типів, серед яких найпоширенішими є вживання слів у невластивому значенні, тавтологія, плеоназм, багатослів'я, нерозрізнення паронімів, порушення лексичної сполучуваності, необґрунтоване використання іншомовної лексики, росіянізми й кальки.

Попри те, що **тавтологія, плеоназм і багатослів'я** можуть бути стилістично вмотивованими в текстах художнього стилю, для медійних жанрів «це очевидна лінгвістична вада, оскільки представляє таке поєднання слів, коли одне з них є зайвим для називання певного фрагмента навколишньої дійсності, адже інше слово вміщує в своїй семантиці всю необхідну інформацію» (Тимчук, 2023, с. 26). Наприклад:

– плеоназм: *слід обережно робити прогнози на майбутнє* (Тиждень, 28.08.2025) (треба: *робити прогнози*); *Це пріоритет номер один* (Факти, 22.08.2025) (треба: *Це наш пріоритет* або *Це завдання номер один*);

– багатослів'я: *3 її слів безпосередньо цей епізод у Чилі яскраво демонструє...* (УНІАН, 14.08.2025) (треба: *3 її слів цей епізод...*);

– тавтологія: *AfD стане найсильнішою силою* (Тиждень, 21.08.2025) (треба: *AfD стане найсильнішою*); *молодіжне крило «Молодіжна альтернатива» було розпущене наприкінці березня за рішенням партійної конференції партії* (Тиждень, 21.08.2025) (треба: *«Молодіжна альтернатива» була розпущена наприкінці березня за рішенням партійної конференції*); *До гасіння заводу залучили понад 400 осіб та 150 одиниць техніки, але погасити полум'я до понеділка не вдалося* (Mind, 25.08.2025) (треба: *приборкати полум'я*); *Кірк був одружений і разом з дружиною виховував двох дітей* (NV, 11.09.2025) (треба: *Кірк був одружений і разом вони виховували двох дітей*).

Подеколи трапляються помилки, пов'язані з використанням пасивної лексики, зокрема жаргонізмів, сленгізмів, які нібито повинні посилити мовну виразність, однак насправді призводять до зниження стилю та

неприпустимої фамільярності й зневаги до людей, які насправді є важливими для суспільства. Наприклад: *Є правда побоювання, що головнокомандуючий, який підпише подібний документ, отримає від народу, за інерцією, добрячого пенделя* (Хвиля, 4.09.2023) (треба: *отримає від народу хвилю невдоволення*).

У сучасних медіатекстах спостерігаємо систематичне використання лексичних **кальок**, а також **росіянізмів**, що є наслідком тривалого впливу російськомовного інформаційного простору та недостатнього редакторського опрацювання повідомлень. Це призводить до безконтрольного тиражування лінгвістичних помилок і збіднення мовних виражальних засобів. Наприклад: *Перш за все, наша мета – передати солідарність із нашими братами й сестрами в Україні* (Тиждень, 15.08.2025) (треба: *передусім*); *надійде вже у наступному місяці* (РБК-Україна, 24.08.2025) (треба: *наступного місяця*); *При цьому втрати зведуть нанівець сповільнення* (Рубрика, 24.08.2025) (треба: *водночас*); *В результаті удару було знищено два пікати* (Mind, 23.08.2025) (треба: *внаслідок*); *не здали національний мультипредметний тест* (Інтерфакс-Україна, 5.09.2025) (треба: *склали*); *На даний момент очікувана вартість складає близько 13,5 мільярда гривень* (Цензор.НЕТ, 12.08.2023) (треба: *Сьогодні* (або *на цей час*) очікувана вартість становить близько 13,5 мільярда гривень); *визвав хвилю хейту* (Цензор.НЕТ, 11.08.2023) (треба: *викликав хвилю хейту*); *Наше інтерв'ю співало з розслідуванням* (Цензор.НЕТ, 25.07.2023) (треба: *збіглося*); *з юридичної точки зору...* (Тиждень, 21.08.2025) (треба: *з юридичного погляду*).

Часто помилки на лексичному рівні виникають унаслідок того, що автори інформаційного контенту вживають слова у невластивому значенні через нерозуміння семантики слова в цьому контексті. Наприклад: *Білорусь посідає сходинки в районі п'ятого десятка* (Українська правда, 29.12.2022) (треба: *близько п'ятого десятка*); *грає неабияку роль у високій кухні* (Укрінформ, 10.08.2023) (треба: *відіграє роль*); *отримати більший вплив на партійну молодь* (Тиждень, 21.08.2025) (треба: *здобути*); *які дозволяють знищувати противника* (Новини здорової

людини, 27.08.2025) (треба: **дають змогу**); *Свій статус територія отримала незадовго після аварії на Чорнобильській АЕС у 1986 році* (Рубрики, 31.01.2024) (треба: **невдовзі після**); *виключно соснові ліси в природі зустрічаються рідко* (Рубрики, 31.01.2024) (треба: **трапляються**); *детонація сталася у дворі житлового будинку, де знаходилися шестеро російських військовослужбовців* (Mind, 23.08.2025) (треба: **перебували**).

Не поодинокими є **морфологічні помилки**, тобто такі «ненормативні утворення, що не відповідають формальному вираженню хоча б однієї з граматичних категорій роду, числа, відмінка, ступеня порівняння, особи, часу, способу, стану, виду» (Бондаренко, 2003, с. 13). Їх можна розподілити на групи залежно від того, до якої частини мови належить ненормативна одиниця.

Анормативи в системі **іменника**:

– порушення узгодження в роді й числі: *Тбілісі запропонував два варіанти повернення* (Новини здорової людини, 28.08.2025) (Тбілісі місто (с. р.), треба: **запропонувало**); *Делі домовився відкрити свій аграрний та молочний ринки* (Mind, 23.08.2025) (Делі місто (с. р.) треба: **домовилося**); *УНІАН поспілкувався з фінансовими експертами* (УНІАН, 15.08.2025) (УНІАН агентство (с. р.), треба: **поспілкувалося**); *найбільш значущі прогреси були досягнуті* (Цензор.НЕТ, 12.08.2023) (іменник *прогрес* має лише форму однини, треба: **найбільш значущого прогресу досягнуто**);

– неправильне вживання вімінкових форм: *США є сильним партнером України* (Факти, 21.08.2025) (треба: **України**); *Додому повернувся журналіста Дмитра Хилюк* (Mind, 24.08.2025) (треба: **журналіст Дмитро Хилюк**); *яка покладається на дані української розвідки* (Mind, 24.08.2025) (треба: **розвідки**); *для завдання ударів по наземним цілям, ... по радіолокаційним станціям* (iTechua.com, 31.01.2023) (треба: **по наземних цілях, ... по радіолокаційних станціях**); *Веде безуспішні наступальні дії в районах Новосгорівка, південно-західніше Кременна, Білогорівка Луганської області та Веселе Донецької області* (Інформаційний спротив, 28.08.2023) (треба: **Новосгорівки, Кременної, Білогорівки,**

Веселого); *співвідношення витрат на одного знищеного дрона* (РБК-Україна, 16.08.2025) (нерозрізнення категорії істот/неістот, треба **на один знищений дрон**); *у військово-промислового комплексу* (УНІАН, 14.08.2025) (нерозрізнення категорії істот/неістот, треба: **у військово-промисловому комплексі**);

– помилкове творення віддієслівних іменників для позначення процесових понять. Часто в медіатекстах трапляються кальковані з російської мови іменники з суфіксами **-к-, -ч-**, які позначають дії чи події, хоч відповідно до традиційної системи української мови їх можна «вживати лише для позначення наслідків події, об'єктів, суб'єктів» (Куляс, 2015, с. 122). Наприклад: *Для розробки всіх сценаріїв потрібно багато ресурсів, часу, досліджень* (Рубрика, 31.01.2024) (треба: **розроблення**); *передача заморожених коштів Україні видається морально правильною* (Mind, 23.08.2025) (треба: **передавання**).

Анормативи в системі **прикметника**:

– неправильне утворення форм ступенів порівняння: *одна з ракет поцілила у великий американський завод у найзахіднішому регіоні України* (Факти, 21.08.2025) (треба: **у західному регіоні**);

– порушення узгодження прикметника з іменником у роді: *Саме тому питання цін на мідь, попит на яку є величезним у світі, важливий і для України* (УНІАН, 14.08.2025) (треба: **питання ... важливе**).

Анормативи в системі **займенника**:

– помилкове вживання форм відмінка, числа: *руйнуються дороги, по яким до нього рухаються вінтажівки із зерном* (Цензор.НЕТ, 25.07.2023) (треба: **якими**); *будуть впливати на вартість кожного виробу та засобу, яке є на озброєнні ЗСУ* (УНІАН, 14.08.2025) (треба: **виробу та засобу, які**) він критикував американську владу за те, що вони дають гроші та зброю країні (РБК-Україна, 10.09.2025) (треба: **вона**).

Анормативи в системі **числівника**:

– порушення зв'язку числівника з іменником: *Минуло півтора місяці з моменту обстрілу* (Рубрика, 10.08.2025) (треба: **півтора місяця**); *протягом доби ворог здійснив 3 ракетних та 34 авіаційних ударів* (Інфор-

маційний спротив, 26.08.2023) (треба: **34 авіаційних удари**);

Аномативи в системі дієслівних форм:

– помилкове вживання закінчень особових дієслів: *Як борються з дезертирством в Ізраїлі* (Мілітарний, 9.09.2025) (треба: **борються**); *він прийме дуже важливе рішення, якщо війна в Україні не припиниться* (Mind, 22.08.2025) (треба: **не буде припинена**);

– неправильне творення форм дієприкметників: *вважають дипломатичні переговори звичайним відволікаючим фактором* (Новини здорової людини, 28.08.2025) (треба: фактором, **який відволікає**); *завершено всі роботи з очищення існуючих каналів* (Цензор. НЕТ, 12.08.2023) (треба: **наявних** каналів); *будуть відповідати за базову військову підготовку для всіх хлопців і бажаних дівчат з вересня 2024 року* (Освіта.UA, 24.11.2023) (треба: **охочих**);

– помилкове творення форми умовного способу дієслова, що виявляється в надмірному вживанні часток *би*, *б*: *Якби вони могли діяти інакше – вони би обов'язково вчинили б інакше* (Рубрика, 13.08.2025) (треба: **вони б** обов'язково **вчинили** інакше).

Аномативи в системі прийменниково-відмінкових форм:

– уживання зайвого прийменника: *Фортифікаційні споруди в Чорнобильській зоні окупанти побудували обабіч від дороги, якою вони в'їхали* (31.01.2024) (треба: **обабіч** дороги); *Враховуючи прагнення України до вступу до Європейського Союзу* (Освіта.UA, 6.04.2025) (треба: *Враховуючи прагнення України вступити до Європейського Союзу*);

– кальковані прийменникові словосполучення, які виникають під руйнівним впливом російської мови: *При зворотному процесі атмосфера нагрівається більше* (Рубрика, 24.08.2025) (треба: **Під час зворотного процесу**); *в рамках посиленних дій по боротьбі з наркокартелями* (РБК-Україна, 16.08.2025) (треба: *в рамках посиленних дій, спрямованих*

на боротьбу з наркокартелями); *Називати остаточні цифри можна буде по Арестовичу – тобто за два-три тижні* (УНІАН, 6.08.2025) (треба: **за Арестовичем**).

Наявність морфологічних помилок у журналістських текстах негативно позначається на загальній якості медіадискурсу та зумовлює необхідність удосконалювати мовне редагування й контроль за дотриманням норм творення морфологічних форм слів.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що сучасний український медійний дискурс характеризується зростанням кількості аномативів, що зумовлено низкою чинників і внутрішньомовного, і позамовного характеру, зокрема таких, як іншомовний вплив, зниження загального рівня редакторського опрацювання тексту, спрощення процедури публікації повідомлень, брак фахових мовних компетенцій в авторів і редакторів. У статті виокремлено й проаналізовано на прикладах лінгвістичні аномативи, які виникають у медійному просторі на різних рівнях мовної структури: орфографічному, лексичному й морфологічному.

Важливість типологізації аномативів полягає не лише у фіксації відхилень від норм сучасної української літературної мови, але також у можливості їх систематизації для подальшого лінгвістичного аналізу та розроблення ефективних підходів до редагування текстів. У зв'язку з цим посилюється роль лінгвістичного аспекту редагування як інструмента підвищення якості публічної комунікації в медіа.

Подальші дослідження можуть бути зосереджені на поглибленому аналізі функційно-стилістичних аномативів у текстах різних медійних жанрів, а також створенні навчально-методичних матеріалів для фахівців з редагування та журналістики, які ґрунтувалися б на результатах типологізації аномативів і сприяли формуванню високої мовної культури в професійному середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

- Бондаренко Т. Г. Типологія мовних помилок та їх усунення під час редагування журналістських матеріалів : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10. 01.08. Київ, 2003. 20 с. URL: <https://surl.li/zfoxrg> (дата звернення: 15.09.2025).
- Куляс П. П. Типологія помилок : підручник-монографія. Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 464 с.

- Мариненко І.** Орфографічні й лексичні помилки в крос-медійних ЗМІ : типологія, причини виникнення. *Мова : класичне – модерне – постмодерне*. 2017. № 3. С. 227–235. URL: <https://doi.org/10.18523/lcmp2522-92812017124916> (дата звернення: 10.09.2025).
- Погоріла С. Г., Тимчук І. М., Волчанська Г. В.** Плеоназм як типові помилкобезпечне явище сучасних публіцистичних текстів. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*. Серія : Філологія. Журналістика. 2023. Том 34(73). № 4. С. 24–29. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.4/05> (дата звернення: 10.09.2025).
- Серажим К. С.** Робота редактора з текстом : спроба аналізу причин виникнення помилок. *Масова комунікація : історія, сьогодення, перспективи* : науково-практичний журнал. Луцьк : Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, 2013. № 3 (3). С. 111–115. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/8962> (дата звернення 10.09.2025).
- Тепла О. М.** Синтаксичні анормативи у текстах інтернет-видань. Syntax anormals in texts of internet editions. *International Journal of Philology*. 2021. 25(1), с. 113–116. URL: <https://doi.org/10.31548/philolog2021.01.113> (дата звернення : 10.09.2025).
- Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019. 392 с.

REFERENCES

- Bondarenko, T. H.** (2003). *Typolohiia movnykh pomylok ta yikh usunennia pid chas redahuvannia zhurnalistskykh materialiv [Typology of language errors and their elimination during the editing of journalistic materials]*. (Candidate's thesis). Kyiv. Retrieved September 15, 2025, from <https://surl.li/zfoxrg> [in Ukrainian].
- Kulias, P. P.** (2015). *Typolohiia pomylok : pidruchnyk-monohrafiia [Typology of errors: textbook-monograph]*. Nats. ped. un-t imeni M. P. Drahomanova. Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].
- Marynenko, I.** (2017). Orfohrafichni y leksychni pomylyky v kros-mediinykh ZMI: typolohiia, prychyny vynyknennia [Spelling and lexical errors in cross-media: typology, causes]. *Mova: klasychne – moderne – postmoderne – Language: classical – modern – postmodern*, 3. 227–235. Retrieved September 10, 2025, from <https://doi.org/10.18523/lcmp2522-92812017124916> [in Ukrainian].
- Pohorila, S. H., Tymchuk, I. M., Volchanska, H. V.** (2023). Pleonazm yak typove pomylkonebezpechne yavysheche suchasnykh publitsystychnykh tekstiv [Pleonasm as a typical error-prone phenomenon in contemporary journalistic texts]. *Vcheni zapysky tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V.I. Vernadskoho. Ser.: Filolohiia. Zhurnalistyka – Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Ser.: Philology. Journalism*, 4 (Vol. 34(73)), (pp. 24–29). Retrieved September 10, 2025, from <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.4/05> [in Ukrainian].
- Serazhym, K. S.** (2013). Robota redaktora z tekstem: sprobа analizu prychyn vynyknennia pomylok [The editor's work with text: an attempt to analyze the causes of errors]. *Masova komunikatsiia: istoriia, sohodennia, perspektyvy: naukovo-praktychnyi zhurnal – Mass Communication: History, Present, Prospects: Scientific and Practical Journal*, 3 (3), 111–115. Luts'k: Skhidnoievropeiskyi natsionalnyi universytet im. Lesi Ukrainky. Retrieved September 10, 2025, from <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/8962> [in Ukrainian].
- Tepla, O. M.** (2021). Syntaksychni anormatyvy u tekstakh internet-vydan [Syntax anormals in texts of internet editions]. *International Journal of Philology*. 25(1), 113–116. Retrieved September 10, 2025, from <https://doi.org/10.31548/philolog2021.01.113> [in Ukrainian].
- Ukrainskyi pravopys* (2019). [Ukrainian spelling]. Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 29.09.2025 р.

Прийнято до друку 27.11.2025 р.

Опубліковано: 05.12.2025 р.